

Per tre malgranda libreto Zamenhof en 1887 transdonis sian lingvon al la mondo. Tri paĝoj en tiu kajereto enhavas po kvar malgrandajn formularojn kun jena teksto: "Mi, subskribita, promesas ellerni la proponitan de d-ro Esperanto lingvon internacian, se estos montrita, ke dek milionoj personoj donis publike tian saman promeson". La formularojn la homoj eltondu, subskribu kaj sendu al Zamenhof. La rezulto ne estis sukcesa.

Kiam ni legas pri tio, ni verŝajne ridetas kaj pensas: Zamenhof tamen estis naiva, havis tro grandan esperon pri la homoj.

Estas facile por ni diri tiel, estas facile por ni opinii, ke ni estas pli saĝaj kaj pli bone konas la homojn. Sed ĉu efektive ni estas pli saĝaj?

Ni kredas, ke esperanto iam estos mondlingvo, aŭ ni almenaŭ deziras, ke ĝi fariĝu mondlingvo. Kial ni tion deziras? Por ke la popoloj interfratiĝu, por ke ĉesu la militoj. Kion ni faras por realigi nian deziron? Ni partoprenas kursojn, ni pli malpli funde lernas la lingvon, ni sentas nin kiel dignaj portantoj de mondhistorie grava ideo. Ni propagandas, parolas plenvoĉe al ĉiuj flankoj pri nia grava lingvo, sendas petskribojn al diversaj aŭtoritatoj, faras proponojn al institucioj kaj registaroj. Kaj ĉio estas tre interesa kaj amuza, ĝis ni subite rimarkas, ke nia afero ne plu prosperas, ke la samideanoj komencas flustri sian entuziasmon, ke la gejunuloj interesas sin ne pri nia lingvo sed pri aliaj pli malpli stultaj aferoj.

Al mi ŝajnas, ke ni ne estas malpli naivaj ol Zamenhof. Ni havas iom da amuza kaj agrabla kunvivo en niaj rondoj kaj cetere ni esperas, ke institucioj, aliaj homoj, neesperantistoj, faru nian lingvon mondlingvo. Tio estas, kvazaŭ Păulo, la apostolo, estus irinta al institucioj kaj aŭtoritatoj en Romo por persvadi ilin akcepti kristanismon kiel religion por la Roma imperio. Vi certe diras, ke tiu komparo ne taŭgas, ke lingvo ne estas komparebla al religio, kaj ke nuntempaj homoj tamen povas agi racie, laŭ sia prudento. Mi tamen kredas, ke estas proksimume sama afero. La homoj en ĉiuj aferoj opinias bona, racia kaj prudenta nur

tion, kio respondas al iliaj jam ekzistantaj opinioj, al iliaj gustoj kaj antaŭjuĝoj.

Persone mi kredas, ke nia proponado al institucioj kaj aŭtoritatoj kaj nia propagando por esperantoinstruo en la lernejoj ne donos grandan rezulton. Per tio mi ne volas diri, ke oni ĉesu tiun agadon. Provado ne malutilas. Kaj se la provado ne sukcesos, ni konduku same kiel Zamenhof. La dek milionoj da promesoj ne venis. Sed li ne plendis pro tio, li ne forlasis sian laboron por tio. Esperanto ne fariĝis interŝtata kodo, sed anstataŭe ĝi fariĝis vivanta lingvo de malgranda sed tutmonda amikaro.

Eĉ se esperanto en tre proksima tempo estus akceptata kiel interŝtata lingvo, tio certe ne signifus plenumon de niaj deziroj. Nia celo vere estas ne nur tio, ke oni interŝtate uzu esperanton anstataŭ la anglan aŭ la francan aŭ alian nacian lingvon. Verŝajne oni per ĝi pli bone komprenus la vortojn unu de la alia. Sed kie volo mankas, malmulte helpas vortoj. Se du ŝtatoj faras kontrakton, minimume unu el ili havas la intencon tiri kiel eble plej grandan avantaĝon de la kontrakto por poste rompi ĝin. En tia okazo la rezulto ne fariĝus alia, se la kontrakto estus skribita en esperanto.

Ĝenerala uzado de esperanto ne sufiĉas por ni. Nia celado estas paco, interfratiĝo, bona homa kunvivo sur la tero. Maŝineca aplikado de esperanto neniel ŝanĝus la sintenon de la ŝtatoj, el kiuj almenaŭ kelkaj kiel avidaj rabobestoj atendas la momenton, kiam ili povos forpuŝi alian kaj mem akiri pecon por si. Nia tasko ne estas krei ligon aŭ ligojn de nacioj sed ligon de homoj, tutmondan komunecon inter homoj.

Kiam la juna kristanismo ankoraŭ estis ligilo inter homoj, komuneco inter individuoj, tiam ĉiuj kristanoj vere estis gefratoj, sendepende de raso, nacieco, socia rango ktp. Kiam la eklezio fariĝis religia ŝtato kaj fine splitiĝis en diversajn religiajn ŝtatojn, tiam kristanismo ĉesis esti translima ligilo inter la homoj. De tiam kristanoj trompas kaj malbone traktas unu la alian, subpremas unu la alian, konsentas mortigi unu la alian.

Kiel mi diris en la unua numero, la esperantistoj jam nun formas malgrandan internacian socion de bona homa kunvivado. En tio kuŝas tre granda spirita valoro, kiun ni zorge gardu kaj kiel eble plej forte prosperigu. Ĝi estas unika instrumento por

homa interfratiĝo. En la esperanta socio ĉio, kio estas komuna por ĉiuj homoj, kunligas nin, kaj tio, kio ne estas komuna, ne disigas nin.

Sed ĉu havas sencon daŭrigi, ĉu efektive ni iam "atingos la celon en gloro"? Neniu homo kaj neniu homgrupo povas krei paradizon sur la tero. Sed persiste kaj fidele laborantaj homoj povas fari multe da bono. Ĉu ne estas tiel, ke jam nun la esperanta laboro kaj kunvivado donas al ni kontenton kaj enhavas sencon, eĉ iom da vivosenco? Kaj nekompareble pli multe ni povos atingi, reale atingi.

Tial ni senĉese kaj senlace daŭrigu nian laboron. Tre grave estas, ke la tuta esperanta socio iom post iom akiros pli kaj pli seriozan koncepton pri sia afero. Ni devas fariĝi internacia rondo de efektiva kulturo. La nuntempa kulturo estas grandparte nur distro por la homoj, preterflirtantaj ombroj sur filmotuko. Vera kulturo, vera spirita vivo signifas turmentan laboron, intensan luktadon, profunde seriozan rigardon sur la vivon. Sed ĝi signifas ankaŭ la plej grandan feliĉon de homa spirita vivo.

En ĉiuj landoj de la mondo troviĝas ankoraŭ multe da homoj, kiuj sentas kaj pensas kiel ni. Ni serĉu ilin, por ke ili donu novan forton al nia laboro. Ni ĉiuj uzu nian tutan forton kaj nian tutan pensopovon por trovi novajn metodojn por efektive fari ion per nia movado kaj nia lingvo. Kiam niaj organizoj en si havos tiom da kulturo kaj kreopovo, ke aliaj homoj rimarkos ilin kaj ekvidos valoron en ili, kiam niaj libroj kaj revuoj havos tian nivelon, ke ankaŭ aliaj deziros profiti de ili — tiam ni ne estos vane laborintaj. Kaj se nia tutmonda ligo de homoj iam atingos tiun nombron, pri kiu revis Zamenhof, kaj se ĝi restos kultura kaj kulturkreanta rondo — tiam ĝi certe tre multe signifos en la mondo.

Sed ni devas fidi al propraj fortoj, devas mem labori, senĉese kaj senlace.